

UZASADNIENIE

Projektowane rozporządzenie stanowi wykonanie upoważnienia zawartego w art. 71b ust. 7 pkt 2 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą o systemie oświaty”, w brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 51 lit. d ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 357), zwanej dalej „ustawą nowelizującą”.

Ww. przepis nakłada na ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania obowiązek wydania rozporządzenia określającego warunki organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym, w innych formach wychowania przedszkolnego, przedszkolach i szkołach ogólnodostępnych, przedszkolach i szkołach lub oddziałach integracyjnych, przedszkolach i szkołach lub oddziałach specjalnych oraz w ośrodkach, o których mowa w art. 2 pkt 5 ustawy o systemie oświaty, uwzględniając szczególne potrzeby psychofizyczne i edukacyjne tych dzieci, rodzaje niepełnosprawności wymagające stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy, szczegółowy zakres indywidualnego programu edukacyjno-terapeutycznego oraz tryb jego opracowywania, a także zatrudnienie specjalistów do realizacji potrzeb ww. dzieci i młodzieży.

Projektowane rozporządzenie zastąpi dwa obecnie obowiązujące rozporządzenia:

- 1) rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 listopada 2010 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie w specjalnych przedszkolach, szkołach i oddziałach oraz w ośrodkach (Dz. U. z 2014 r. poz. 392);
- 2) rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 listopada 2010 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie w przedszkolach, szkołach i oddziałach ogólnodostępnych lub integracyjnych (Dz. U. z 2014 r. poz. 414).

Projekt rozporządzenia co do zasady przewiduje w zakresie kształcenia, wychowania i opieki dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym analogiczne rozwiązania jak przyjęte w obecnie obowiązujących ww. rozporządzeniach.

W stosunku do obecnie obowiązujących przepisów, w projekcie proponuje się zmiany będące konsekwencją zmian wprowadzonych ustawą nowelizującą, zmiany uwzględniające niektóre postulaty rodziców dzieci niepełnosprawnych, nauczycieli, dyrektorów szkół, przedstawicieli organów sprawujących nadzór pedagogiczny i organizacji pozarządowych oraz zmiany o charakterze doprecyzującym i porządkującym.

W projekcie rozporządzenia wprowadza się zmiany:

1) określenie „upośledzenie umysłowe” zastąpiono określeniem „niepełnosprawność intelektualna” (§ 1 pkt 1 projektu)

W projekcie rozporządzenia zamiast określenia „upośledzenie umysłowe w stopniu lekkim, umiarkowanym lub znacznym” użyto mniej stygmatyzującego określenia „niepełnosprawność intelektualna w stopniu odpowiednio lekkim, umiarkowanym lub znacznym”, zgodnie z intencją zmiany wprowadzanej w art. 1 pkt 2 lit. c ustawy nowelizującej, polegającej na dodaniu w art. 3 ustawy o systemie oświaty nowego pkt 18b. Zgodnie z powyższym przepisem, ilekroć w przepisach ustawy o systemie oświaty jest mowa o upośledzeniu umysłowym w stopniu lekkim, umiarkowanym lub znacznym należy przez to rozumieć niepełnosprawność intelektualną w stopniu odpowiednio lekkim, umiarkowanym lub znacznym.

2) kształcenie, wychowanie i opieka w innych formach wychowania przedszkolnego (§ 2 ust. 1 pkt 1 i ust. 2, § 5 ust. 1 i 4, § 6 ust. 2 pkt 1 i 5, ust. 5 pkt 1, ust. 6 i ust. 8 pkt 1 oraz § 8 ust. 2 i 4 projektu)

W § 2 ust. 1 projektu rozporządzenia wskazano katalog jednostek systemu oświaty, w których jest organizowane kształcenie specjalne. W porównaniu z przepisami obecnie obowiązujących rozporządzeń z dnia 17 listopada 2010 r. katalog ten został uzupełniony o inne formy wychowania przedszkolnego, co jest konsekwencją zmiany art. 71b ust. 1 ustawy o systemie oświaty, wprowadzonej ustawą z dnia 6 grudnia 2013 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2014 r. poz. 7).

O rozwiązania dotyczące organizowania kształcenia specjalnego dzieci niepełnosprawnych posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego w innych formach wychowania przedszkolnego uzupełniono także przepisy § 2 ust. 2, § 5 ust. 1 i 4, § 6 ust. 2 pkt 1 i 5, ust. 5 pkt 1, ust. 6 i ust. 8 pkt 1 oraz § 8 ust. 2 i 4.

3) kształcenie specjalne oraz zajęcia rewalidacyjno-wychowawcze w ośrodkach rewalidacyjno-wychowawczych (§ 2 ust. 5 projektu)

W § 2 ust. 5 projektu rozporządzenia uregulowano sytuację uczniów niepełnosprawnych uczęszczających do ośrodków umożliwiających dzieciom i młodzieży z upośledzeniem umysłowym w stopniu głębokim, a także dzieciom i młodzieży z upośledzeniem umysłowym z niepełnosprawnościami sprzężonymi realizację odpowiednio obowiązku rocznego przygotowania przedszkolnego, obowiązku szkolnego i obowiązku nauki, o których mowa w art. 2 pkt 5 ustawy o systemie oświaty.

Sytuacja uczniów niepełnosprawnych uczęszczających do ww. ośrodków została zróżnicowana w zależności od rodzaju niepełnosprawności tych uczniów. W przypadku uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu głębokim zachowano dotychczasową regulację stanowiącą, że dla tej grupy dzieci i młodzieży w ww. ośrodkach organizuje się zajęcia rewalidacyjno-wychowawcze zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 kwietnia 2013 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania zajęć rewalidacyjno-wychowawczych dla dzieci i młodzieży z upośledzeniem umysłowym w

stopniu głębokim (Dz. U. poz. 529), wydanym na podstawie art. 7 ust. 3 ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2011 r. Nr 231, poz. 1375). Udział dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu głębokim w zajęciach rewalidacyjno-wychowawczych uznaje się za spełnianie obowiązku rocznego przygotowania przedszkolnego, obowiązku szkolnego i obowiązku nauki (art. 16 ust. 7 ustawy o systemie oświaty), dlatego też dla tej grupy dzieci i młodzieży nie organizuje się kształcenia specjalnego, o którym mowa w projektowanym rozporządzeniu. Oprócz zajęć rewalidacyjno-wychowawczych ww. ośrodki zapewniają uczniom z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu głębokim zajęcia terapeutyczne i usprawniające ruchowo, zajęcia rekreacyjne oraz zajęcia z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej (§ 37 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 maja 2011 r. w sprawie rodzajów i szczegółowych zasad działania placówek publicznych, warunków pobytu dzieci i młodzieży w tych placówkach oraz wysokości i zasad odpłatności wnoszonej przez rodziców za pobyt ich dzieci w tych placówkach – Dz. U. Nr 109, poz. 631).

Natomiast w przypadku uczniów z niepełnosprawnością intelektualną z niepełnosprawnościami sprzężonymi (jeżeli jedną z niepełnosprawności nie jest niepełnosprawność intelektualna w stopniu głębokim) ww. ośrodki organizują kształcenie specjalne na warunkach określonych w projektowanym rozporządzeniu, o czym stanowi § 2 ust. 5 pkt 1 projektu. Uczniowie ci bowiem realizują obowiązek rocznego przygotowania przedszkolnego, obowiązek szkolny i obowiązek nauki na podstawie przepisów art. 16 ust. 8 ustawy o systemie oświaty, zgodnie z którym, na wniosek rodziców, dyrektor przedszkola, szkoły podstawowej, gimnazjum i szkoły ponadgimnazjalnej, do której dziecko zostało przyjęte, może zezwolić, w drodze decyzji, na spełnianie przez dziecko odpowiednio obowiązku rocznego przygotowania przedszkolnego poza przedszkolem, oddziałem przedszkolnym lub inną formą wychowania przedszkolnego i obowiązku szkolnego lub obowiązku nauki poza szkołą.

4) kształcenie, wychowanie i opieka dla dzieci i młodzieży niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym (§ 3 ust. 1 i 2 projektu)

W projektowanym rozporządzeniu określono katalog jednostek systemu oświaty, w których organizuje się kształcenie, wychowanie i opiekę dla dzieci i młodzieży niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym. W § 3 ust. 1 projektu rozporządzenia wskazano, że kształcenie, wychowanie i opiekę dla dzieci i młodzieży niedostosowanych społecznie organizuje się w: szkołach ogólnodostępnych, szkołach ogólnodostępnych z oddziałami integracyjnymi, szkołach integracyjnych, szkołach ogólnodostępnych z oddziałami specjalnymi, szkołach specjalnych oraz młodzieżowych ośrodkach wychowawczych. Natomiast w § 3 ust. 2 projektu rozporządzenia wskazano jednostki systemu oświaty, w których organizuje się kształcenie, wychowanie i opiekę dla dzieci i młodzieży zagrożonych niedostosowaniem społecznym. Są to: szkoły ogólnodostępne, szkoły ogólnodostępne z oddziałami integracyjnymi, szkoły integracyjne, szkoły ogólnodostępne z oddziałami specjalnymi, szkoły specjalne oraz ośrodki: młodzieżowe ośrodki socjoterapii i specjalne ośrodki wychowawcze.

Z powyższego wynika, że kształcenie dla dzieci i młodzieży niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym organizuje się we wszystkich typach szkół oraz w ściśle określonych ośrodkach, tj.:

- 1) w przypadku dzieci i młodzieży niedostosowanych społecznie - w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych, które zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 maja 2011 r. w sprawie rodzajów i szczegółowych zasad działania placówek publicznych, warunków pobytu dzieci i młodzieży w tych placówkach oraz wysokości i zasad odpłatności wnoszonej przez rodziców za pobyt ich dzieci w tych placówkach są prowadzone dla tej grupy dzieci i młodzieży. Do ww. ośrodków kierowane są wyłącznie dzieci i młodzież niedostosowani społecznie zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 grudnia 2011 r. w sprawie szczegółowych zasad kierowania, przyjmowania, przenoszenia, zwalniania i pobytu nieletnich w młodzieżowym ośrodku wychowawczym (Dz. U. z 2011 r. Nr 296, poz. 1755), wydanym na podstawie art. 81 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 2014 r. poz. 382), w sytuacji kiedy sąd rodzinny orzeknie wobec nieletniego o umieszczeniu w młodzieżowym ośrodku wychowawczym;
- 2) w przypadku dzieci i młodzieży zagrożonych niedostosowaniem społecznym - w młodzieżowych ośrodkach socjoterapii oraz w specjalnych ośrodkach wychowawczych. Zgodnie ze wskazanym powyżej rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 maja 2011 r., młodzieżowe ośrodki socjoterapii są prowadzone dla dzieci i młodzieży, które z powodu zaburzeń rozwojowych, trudności w uczeniu się i zaburzeń w funkcjonowaniu społecznym są zagrożone niedostosowaniem społecznym i wymagają stosowania specjalnej organizacji nauki, metod pracy, wychowania i socjoterapii, natomiast specjalne ośrodki wychowawcze są prowadzone dla dzieci i młodzieży, które wymagają stosowania specjalnych oddziaływań wychowawczych, pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz zajęć rewalidacyjnych ze względu na występujące niepełnosprawności lub zagrożenie niedostosowaniem społecznym.

5) możliwość zmniejszenia liczby dzieci w oddziałach integracyjnych lub specjalnych (§ 5 ust. 3 projektu)

W § 5 ust. 3 proponuje się wprowadzić przepis umożliwiający, za zgodą organu prowadzącego, zmniejszenie liczby dzieci w oddziale integracyjnym lub specjalnym przedszkola lub liczbę uczniów w oddziale integracyjnym lub specjalnym szkoły w stosunku do liczby określonej w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 maja 2001 r. w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół (Dz. U. Nr 61, poz. 624, z późn. zm.).

Projektowane rozwiązanie ma umożliwić bardziej elastyczne podejście do liczby uczniów z różnymi rodzajami niepełnosprawności, będących uczniami ww. oddziałów przedszkoli i szkół, np. może się zdarzyć, że w danym oddziale integracyjnym w ciągu roku szkolnego liczba uczniów z niepełnosprawnościami obniży się i będzie niższa niż minimalna liczba

wskazana w przepisach ww. rozporządzenia. W takiej sytuacji organ prowadzący będzie mógł wyrazić zgodę na dalsze funkcjonowanie danego oddziału integracyjnego ze zmniejszoną liczbą uczniów. Ponadto, zmniejszenie liczby uczniów z niepełnosprawnościami w oddziale może być podyktowane koniecznością zorganizowania pracy w sposób lepiej odpowiadający indywidualnym potrzebom i możliwościom tych uczniów, z uwzględnieniem specyfiki ich niepełnosprawności i związanych z tym trudności w funkcjonowaniu w grupach bardziej licznych. W przypadku szkół (oddziałów) integracyjnych ma to również związek z koniecznością zapewnienia wszystkim uczniom – niepełnosprawnym i pełnosprawnym – odpowiednio zorganizowanego procesu dydaktyczno-wychowawczego i opiekuńczego oraz zapewnienia im bezpieczeństwa.

Powyższe rozwiązanie nie spowoduje skutków finansowych dla jednostek samorządu terytorialnego, w każdym przypadku wymagana jest bowiem zgoda organu prowadzącego.

6) liczba dzieci w grupie w innej formie wychowania przedszkolnego (§ 5 ust. 4 projektu)

W § 5 ust. 4 projektu wskazano, że liczbę dzieci w grupie zorganizowanej w innej formie wychowania przedszkolnego określają przepisy wydane na podstawie art. 14a ust. 7 ustawy o systemie oświaty, tj. rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 31 sierpnia 2010 r. w sprawie rodzajów innych form wychowania przedszkolnego, warunków tworzenia i organizowania tych form oraz sposobu ich działania (Dz. U. Nr 161, poz. 1080, z późn. zm.). Liczba ta wynosi od 3 do 25 dzieci.

7) dostosowanie programu wychowania przedszkolnego (§ 6 ust. 2 pkt 1 projektu)

W § 6 projektu rozporządzenia, w stosunku do obecnych regulacji, wprowadzono nowy przepis w ust. 2 w pkt 1, w którym wskazano, że indywidualny program edukacyjno-terapeutyczny opracowywany w przedszkolu lub innej formie wychowania przedszkolnego określa zakres i sposób dostosowania programu wychowania przedszkolnego do indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych ucznia. Jest to spójne z brzmieniem art. 71b ust. 1b ustawy o systemie oświaty, w brzmieniu nadanym ustawą nowelizującą, wskazującym na obowiązek dostosowania dla ucznia objętego kształceniem specjalnym programu wychowania przedszkolnego w oparciu o indywidualny program edukacyjno-terapeutyczny, uwzględniający zalecenia zawarte w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego wydanym przez zespół orzekający działający w publicznej poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym w publicznej poradni specjalistycznej.

8) zajęcia rewalidacyjne (§ 7 projektu)

W § 7 wprowadzono regulację określającą jakie zajęcia rewalidacyjne powinny być uwzględnione w indywidualnych programach edukacyjno-terapeutycznych opracowywanych dla uczniów niewidomych, niesłyszących, z afazją lub z autyzmem. W przypadku uczniów

niewidomych są to w szczególności: nauka orientacji przestrzennej i poruszania się, systemu Braille'a lub innych alternatywnych metod komunikacji (§ 7 pkt 1). Natomiast dla uczniów niesłyszących, z afazją lub z autyzmem organizuje się w szczególności naukę języka migowego lub innych alternatywnych metod komunikacji (§ 7 pkt 2). W ramach zajęć rewalidacyjnych należy uwzględnić również inne rodzaje zajęć rewalidacyjnych dla uczniów niepełnosprawnych jeżeli wynikają one z indywidualnych programów edukacyjno-terapeutycznych. Przewiduje się, że realizowanie powyższych zajęć przez inne formy wychowania przedszkolnego, przedszkola i szkoły przyczyni się do poprawy efektywności pracy z uczniem niepełnosprawnym. Należy dodać, iż zajęcia rewalidacyjne stanowią szerokie spektrum zajęć usprawniających zaburzone funkcje, o charakterze terapeutycznym, wspomagającym rozwój dzieci i młodzieży z różnymi rodzajami niepełnosprawności, tj. ich rodzaj dostosowany jest do rodzaju niepełnosprawności uczniów oraz indywidualnych potrzeb konkretnego ucznia niepełnosprawnego.

Zajęcia rewalidacyjne dla uczniów z niepełnosprawnościami innymi niż wymienione w § 7 pkt 1 i 2 projektu organizuje się w zależności od indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych tych uczniów, określonych odpowiednio w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego oraz indywidualnym programie edukacyjno-terapeutycznym np. uczniowie z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim, umiarkowanym lub znacznym nie mający deficytów w zakresie analizatorów odpowiednio wzroku, słuchu, mowy i potrafiący komunikować się z otoczeniem, będą realizowali zajęcia rewalidacyjne o innym charakterze niż uczniowie niewidomi, niesłyszący, z afazją lub z autyzmem.

9) brak regulacji dotyczącej dostosowania warunków i form egzaminów zewnętrznych

W projekcie nie reguluje się – tak jak dotychczas - kwestii związanych z dostosowywaniem warunków i formy sprawdzianu oraz egzaminów: gimnazjalnego, maturalnego i potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie do indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych uczniów niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym. Kwestie powyższe reguluje rozdział 3b ustawy o systemie oświaty, wprowadzony ustawą nowelizującą.

10) regulacje przejściowe (§ 10 projektu)

Przepis § 10 projektu rozporządzenia wskazuje, że indywidualne programy edukacyjno-terapeutyczne opracowane dla uczniów na podstawie dotychczas obowiązujących przepisów, należy dostosować do wymogów określonych w § 6 projektu, w terminie do dnia 30 września 2015 r.

Proponuje się, aby rozporządzenie weszło w życie z dniem 1 września 2015 r., gdyż z tą datą wchodzi w życie upoważnienie zawarte w art. 71b ust. 7 pkt 2 ustawy o systemie oświaty, w brzmieniu nadanym ustawą nowelizującą.

Projekt rozporządzenia zostanie udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej Ministerstwa Edukacji Narodowej, zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414, z późn. zm.) oraz w Biuletynie Informacji Publicznej Rządowego Centrum Legislacji w zakładce Rządowy Proces Legislacyjny, zgodnie z § 52 ust. 1 uchwały Rady Ministrów nr 190 z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M. P. poz. 979).

Projekt rozporządzenia nie zawiera przepisów technicznych w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. Nr 239, poz. 2039 oraz z 2004 r. Nr 65, poz. 597) i w związku z tym nie podlega notyfikacji.

Przedmiot rozporządzenia nie jest objęty zakresem regulacji prawa Unii Europejskiej.

SEKRETARZ STANU

Tadeusz Sławecki

09.04.2015r.

DEPARTAMENT
ZWIĘKSZANIA SZANS EDUKACYJNYCH

M. Tutka
Monika Tutka
ZASTĘPCA DYREKTORA

8.04.2015r.

DEPARTAMENT
ZWIĘKSZANIA SZANS EDUKACYJNYCH

J. Maciejowska
Jolanta Maciejowska
DYREKTOR

08.04.2015r.

